

ACC. N:R M. 16784: 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ulla Larsson
Härad: Norra Åsbo Berättare: Nilda Svensson
Socken: Örkelljunga Berättarens yrke: frk.
Uppteckningsår: 1967 Född år 1887 i Florshult, Örkelljunga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bröllop och bröllopsedev. s. 1-6.

omrön. fråge-
lista utarb. av
G. Jeansson
ö.

LUF 52

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16784:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kontakter. Förr i tiden brukade man samlas vid vägskäl och på broar och dansa. Det har jag själv varit med om. Alltid någon hade ett dragspel eller munspel. Dans på logen förekom också t.ex. efter majsjungandet. Endast pojkarna gick omkring och sjöng. De fick ägg och pengar för besväret, som sedan spenderades på ett kalas, dit flickorna inbjöds. Man drack kaffe, åt smörgåsar och dansade. Det förekom också julabjudningar med dans och ringlekar. Både gamla och unga, som tillhörde laget, var inbjudna. Vid julabjudningarna hände det ibland, att någon ej inbjuden kastade "julaknutor". Det kunde vara något man köpt eller något som skrällde t.ex. ett lerkrus. Man kastade in paketet, när ingen såg det och sedan gällde det att springa sig fri, så att man inte blev tagen och upptäckt. Vid midsommar var det dans kring midsommarstången och i övrigt kunde man dansa i Örkelljunga Skyttepark och i godtemplarsalen.

ACC. N:R M. 16784:2.

2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En annan mötesplats för ungdomen var marknaderna i Ljungaskog och Våxtorp och torgdagarna i Örkelljunga. När järnvägen kom till, blev det också ett omtyckt nöje att gå ner till sista tåget på lördags- och söndagskvällarna och se efter, vilka som kom med tåget.

Föräldrarna bestämde vanligen giftermålet och de såg till, att deras barn gjorde ett bra parti. Man tog ofta sin tillkommande från sin egen by. På somliga platser var det riktig inavel. Äktenskapsförmedlare förekom ibland. Vad de kallades eller hur förmedlingen gick till vet jag inte, men jag har hört, att man skulle ge dem något, som kallades "velighed", om man fick den pojke eller flicka, som man ville ha. Det var ett slags offer, som skulle överlämnas i smyg. Flickorna sydde och vävde själva sin hemgift, som skulle bestå av sängkläder, gångkläder och linnen. Hemgift i form av pengar förekom bara hos de rika-re.

ACC. N:R M. 16784:3.

3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frieri. När det gällde frieriet, tog föräldrarna ofta första initiativet. De sade till sin son: "Ska du inte gifta dig?" Och om de kände någon lämplig svärdotter, så sade de: "Gå och hör med henne". Om han blev väl mottagen, så fanns det förhoppning, och det blev han oftast, eftersom föräldrarna talats vid innan. Vid frieriet förekom inga gåvor, utan först till bröllopet skänkte fästmannen sin tillkommande en psalmbok, klocka, schalett eller schal.

Förlovning. Vid förlovningen växlade man ringar. Ringarna användes ej i vardagslag. Hur länge man var förlovad varierade, men om man dröjde för länge, kunde det bli så, att det inte blev något bröllop av.

Lysning. Var och en tog ut lysning, när det passade honom bäst. Lysningsgåvor har bara funnits i c:a 50 år.

Förspel till bröllopet. Några kalas före bröllopet hade man inte.

Bröllop. Man gifte sig, när man blev färdiga till det. Jag tror inte,

ACC. N:R M. 16784:4

4
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

att man föredrog någon särskild dag. Vigseln skedde i regel i kyrkan eller i hemmet. Det ansågs finast att gifta sig hemma, men det var ej så tillgängligt för vem som helst att ta emot så mycket folk. Det var mest de, som hade det bättre ställt, som kunde ha vigseln i hemmet, och den var då alltid i brudens hem. Även vigsel i prästgården förekom. Att husbonden ordnade med vigsel för sitt tjänstefolk var ovanligt.

Det var alltid brudgummen som förde in bruden i kyrkan. Vittnen var merendels den närmaste släkten. Bruden var klädd i svart klänning, vita handskar, slöja och myrtenkrona. Man hade alltid någon god vän, som man kunde få myrten av. Om bruden väntade barn, vilket inte hände så ofta, fick hon inte ha krona. Jag kommer inte ihåg, när det blev vanligt med vita brudklänningar. Vigslingarna var alltid av guld.

På hemvägen från kyrkan blev brudparet och brudföljet bjudna på vin

ACC. N:R M. 16784:5.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och kakor av vänner och bekanta, som kom ut till vägen med en bricka. Vid ingången till brudens hem, där bröllopskalaset alltid hölls, brukade det finnas en äreport. Den var gjord av böjda stänger, som klätts med grönt. Överst fanns brudparets namn. Bröllopskalaset kunde på stora ställen vara 3 - 4 dagar. De inbjudna, d.v.s. släkt och bekanta, hade förning med sig. Det kunde vara syltor, bakelser eller bröd. Förningen sattes fram på bordet efter hand, som gästerna anlände. Om kalaset varade i flera dagar, brukade man låta maten stå på bordet hela tiden. Ibland dukade man ett långt bord över hela stugan. Man skulle alltid fjäska litet, när man bjöd till bords. De närmaste gick alltid först. Bara i finare hem var prästen medbjuden. Man vågade inte bjuda honom annars.

Förutom förningen brukade det förekomma sillsallad, hårdsiktebröd i stora högar, sursött bröd, någon kötträtt - man slaktade en kalv eller

ACC. N:R M. 16784:6.

6
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kviga - och till efterrätt risgröt. Man hade lejt någon kokerska, som brukade ta omkring. Serverade gjorde någon som var flink.

Tal förekom ej så ofta, men om det var en populär brudgum, kunde det hända. Var prästen med, hörde det till, att han skulle säga några ord.

Efter middagen dansade man. De som var frimodigast öppnade dansen.

Masurka, "trainepolka" (train = steg) och ringdanser var vanligast.

Jag har aldrig hört, att man dansade kronan av bruden på den tiden.

Däremot skulle brudparet ropas fram. De visade sig i dörröppningen vanligen. På var sida om brudparet stod små barn med ljus i händerna.

Det hände, att man samlade in pengar till brudparet. Någon gick omkring med en lista till brudparets goda vänner i bygden. Det skedde dock oftast till mindre bemedlade. Många ville inte ta emot något.

När gästerna till slut bröt upp, så hade det ofta gått både en och två dagar. Alla var rätt förättna och sömniga.